

Harmonies i dissonàncies

Joan Jordi Miralles

La intimitat de les bèsties

JOAN JORDI MIRALLES

Empúries, 2016
187 pàgines
17,50 euros

El llibre aplega set contes breus, molt diferents. El lector transitarà per Eivissa, Munic o Barcelona i coneixerà tota mena de tipus singulars: un home casat i un jove antisistema, uns vells homosexuals i una dona lèsbica, un director de cinema i una iaia intractable. De tot. Aquestes anècdotes, a més, revelen experiències també molt contrastades: la pèrdua de qui s'estima —el tema més reiterat—, la reconciliació, la revolta atordida i inútil o la gelosia autodestructiva. L'anècdota és particular, limitada, però el que vol expressar i comunicar —un tema, un sentit— la ultrapassa àmpliament. És a dir, el territori és literari.

Malgrat les diferències, aquests contes comparteixen algun tret que els dota d'una certa unitat: l'espai contemporani, el desenllaç inesperat i revelador, la solitud devastadora dels protagonistes i la mort que sempre ronda l'escena. Però el tret comú més important és que el narrador, en tercera persona, reproduïx només el que sent i diu el protagonista. Qui narra no és un jutge instructor omniscient ni un personatge que reflexiona sobre el que ja ha passat, sinó que els fets ens arriben tal com els perceben els protagonistes. Això comporta que algun fet important se silenciï perquè no l'ha registrat conscientment el personatge i cal, aleshores, suplir-ho amb bones dosis d'intuïció. Però tot això és estimulants i la tècnica narrativa em sembla, en conjunt, ben plantejada.

Però, tot i que el plantejament narratiu de l'autor és ambiciós i prometedors, els resultats, potser, ho són una mica menys. El cert és que és tan difícil identificar la causa del que entenem com un encert com el que entenem com un error. En aquest cas, em sembla, la dispersió poc controlada del relat, l'oscil·lació en els criteris de versemblança del discurs o la discreta fluïdesa de l'estil són un llast per als contes. En qualsevol cas, els

relats amb els protagonistes més sedats són convincents, però els més histriònics (*Erupció*, *Exorcisme* o *Rauxa*) tenen un punt de caricatura —de caricatura impròpia, vull dir— i no m'ho semblen tant.

L'autor atribueix al director de cinema del segon conte una mena de "poètica" certament valuosa. Diu, en reflexionar sobre com traslladar al seu hipotètic film la cacera que ha viscut, que "fingir el que havia presenciat al llarg de la jornada equivalia a convertir-ho en un teatre inversemblant i risible", i, d'això, l'autor en fugí com de la pesta perquè ell no vol ser realista —l'etiqueta— sinó veraç. I afegeix reproduint el pensament del personatge: "Volia captar i transmetre el que els seus sentits havien percebut perquè entenia que era allà, precisament allà, on s'amagava l'essència d'alguna cosa alhora remota i intrínseca a ell. Una veritat que ell coneixia i podia compartir". La reflexió del personatge em sembla memorable. Es tracta de la capacitat del que percebem pels sentits —en aquest cas, una cacera— per revelar l'essència —això ja és de collita pròpia— d'una experiència humana: la por, la passió o la indiferència, tant se val. I per això, quan la formalització artística és adequada, aquella anècdota pot ser entesa, comunicada i compartida per molts. O pels que n'identifiquen el codi. Per aconseguir-ho cal, però, que el relat sigui revelador per als lectors, tant si és realista com si l'autor opta per fer encara més expressiva la realitat, deformant-la com és el cas d'alguns d'aquests contes. La línia que destria l'expressió més pertinent de la que no ho és tant és, certament, molt fina. I m'agradaria també subratllar que aquest llibre conté contes valents —aireja qüestions resclosides— i fragments d'una gran qualitat. Val la pena accedir a aquests contes per constatar-ho. *La intimitat de les bèsties* obtingué el Premi Marià Vayreda de 2016.